

«Եկեղեցի եւ պետություն Կիլիկյան Հայաստանում

(հայացք ներսից եւ դրսից)»

Church and State in the Cilician Armenia

(Interior and Exterior Perspectives)

Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Գարեգին Ա Հովսեփյանց Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսի եւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանի ծննդյան
150-ամյակին

27-29 մայիսի, 2015

International colloquium dedicated to the 150th birth anniversary of Karekin I
Hovsepianc', Catholicos of Great House of Cilicia and Member of Brotherhood of
Holy See of St. Etchmiadzin

27-29 May, 2015

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, ՀՀ ԳԱԱ Արեւելագիտության ինստիտուտ,
ՀՀ ԿԳՆ Գիտության պետական կոմիտե

**Mother See of Holy Etchmiadzin, National Academy of Sciences, RA, Institute of
Oriental Studies, State Committee of Science, RA**

Մայիսի 27, Չորեքշաբթի/May 27, Wednesday

Ա նիստ/Session 1

9:30 Մասնակիցների գրանցում (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, «Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան» մատենադարան)/Registration of participants (Mother See of Holy Etchmiadzin, “Vache and Tamar Manoogian Matenadaran”)

10:00 Գիտաժողովի հանդիսավոր բացում (համանախագահներ՝ Կլոդ Մութաֆյան, Լևոն Չուգասյան)/Official opening of the colloquium (Co-chairmen: Claude Mutafan, Levon Choogaszian)

1. 10 :30 **Charles Athanase Renoux**, Une lecture du Cantique des Cantiques dans un lectionnaire arménien cilicien (Paris, CNRS) (**Հայր Աթանաս Շառլ Ռենու**, Երգերգոցի մի ընթերցում Կիլիկյան ճաշոցում).
2. 11 :00 **Վահե Թորոսյան**, «Թագադրման ծեսը Կիլիկիայի հայկական թագավորությունում» (ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ) (**Vahe Torosian**, The Ordo of Coronation in the Armenian Kingdom of Cilicia, National Academy of Sciences, RA, Institute of History).
3. 11 :30 **Արամ Հովհաննիսյան**, Կիլիկյան Հայաստանի եւ Իկոնիայի սուլթանության հարաբերությունների պատմությունից (ԺԳ. դարի 40-ական թվականներ), (ԵՊՀ, Աստվածաբանության ֆակուլտետ) (**Aram Hovhannisyan**, From the History of the Relations between Cilician Armenia and the Sultanate of Iconium (40 cc. of 13th c., Yerevan State University, Faculty of Theology).

Ընդմիջում /Coffee-break (12 :00-12 :30)

4. 12 :30 **Peter Halfter**, The Church Union between Rome and the Armenian reconsidered (Germany, Marbach/Neckar) (**Պիթեր Հալֆթեր**, Եկեղեցական միության վերականգնման փորձեր Հայաստանի եւ Հռոմի միջեւ).
5. 13 :00 **Դավիթ Թինոյան**, «Հերթում Ա-ի հոգևոր եւ աշխարհիկ գործունեությունը» (ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ) (**David Tinoyan**, The Religious and Secular Activities of Hetum I, National Academy of Sciences, RA, Institute of History).

Ճաշի ընդմիջում/Lunch (13 :30-15 :00)

Բ նիստ/Session 2

Համանախագահներ/Co-chairmen : Ազատ Բոզոյան, Պիտեր Հալֆթեր/Azat Bozoyan,
Peter Halfter

1. **15 :00** **Լևոն Չուգասյան**, «Թորոս Ռոսլինի նկարազարդած ձեռագրերի փորձություններն ու փրկությունը» (ԵՊՀ, Հայ արվեստի պատմության եւ տեսության ամբիոն) (**Levon Chougaszian**, « The Illuminated Manuscripts of Toros Roslin : A History of Temptation and Salvation », Yerevan State University, Chair of the History and Theory of Armenian Art)
2. **15 :30** **Զոհրապ Գեւորգյան**, «Անանուն ջենովացու պոեմը եւ Հեթում Պատմիչի “Ժամանակագրությունը” Այասի ափերին 1294 թ. տեղի ունեցած Վենետա-ջենովական ծովամարտի մասին» (ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ) (**Zohrap Gevorgyan**, The Poem of Anonymous of Genova and the Chronicle of Hetum on the Ayas Sea battle between Venise and Genova in 1294, National Academy of Sciences, RA, Institute of History).
3. **16 :00** **Էմմա Չուգասյան**, «13-րդ դարի Կիլիկիայի հայկական մանրանկարչությունը և իտալական արվեստը» (ԵՊՀ, Հայ արվեստի պատմության եւ տեսության ամբիոն) (**Emma Choogaszian**, The Enluminure Art of Cilician Armenia and the Italian Art, Yerevan State University, Chair of the History and Theory of Armenian Art).

Ընդմիջում/Coffee-break (16 :30-17 :00)

Ամփոփում/Closure 17 :00-17 :30

Մայիսի 28, Հինգշաբթի/28 May, Thursday

Նիստ Գ/Session 3

Համանախագահներ/Co-chairmen : Հայր Աթանաս Շառլ Ռընու, Էդուարդ
Դանիելյան/Athanase Charles Renoux, Edouard Danielyan

4. 10 :00 **Ասողիկ քահանա Վարապետյան**, «Կիլիկյան շրջանի արտախուրակները Մայր Աթոռի թանգարաններում» (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին) (**Fr. Asoxik Karapetyan**, Examples of Some additional Liturgical Ornaments of *mitra pretiosa* from the Cilician Period in the Museums of St. Etchmiadzin).
5. 10 :30 **Ինեսա Դանիելյան**, Մոմիկի նկարազարդած ձեռագրերի անվանաթերթերը և կիլիկյան գրքարվեստը (ԵՊՀ, Հայ արվեստի պատմության եւ տեսության ամբիոն) (**Inesa Danielyan**, The Cover Pages of the Manuscripts illuminated by Momik and the Cilician Book Art, Yerevan State University, Chair of the History and Theory of Armenian Art).
6. 11:00 **Peter Cowe**, “An Examination of Nersēs Palenc‘ List of Armenian “Errors” within the Context of Evolving Relations between the Armenian Polities and the Papacy” (Narekatsi Chair of Armenian Studies Near Eastern Languages and Cultures, UCLA) (**Պիտեր Քաու**, «Ներսես Պալիանենցի “Սուղորոթիւնք”-ի քննությունն հայ քաղաքական գործիչների ու պապականության միջեւ զարգացող հարաբերությունների լույսի ներքո», Նարեկացի հայագիտական ամբիոն, Լոս Անջելես)

Ընդմիջում/Coffee break (11:30-12:00)

7. 12 :00 **Claude Mutafian**, Les relations ecclésiastiques entre l’Arménie cilicienne et la Syrie franque, (Univeristé Paris I Panthéon-Sorbonne) (**Կլոդ Մուֆաֆյան**, Կիլիկյան Հայաստանի եւ Ֆրանսասխոս Ասորիքի եկեղեցական փոխհարաբերությունները, Փարիզ Ա Համալսարան Պանթեոն-Սորբոն)։
8. 12 :30 **Ազատ Բոզոյան**, «Կիլիկիայի Հայոց պետության արքունիքը և նրա փոխհարաբերությունները քրիստոնեական համայնքների հետ» (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին-ՀՀ ԳԱԱ Արեւելագիտության ինստիտուտ) (**Azat Bozoyan**, The Armenian Cilician Royal Court in its Relationships with the Neighboring Christian

Communities, Holy See of St. Etchmiadzin-National Academy of Sciences, RA, Institute of Oriental Studies).

Ճաշի ընդմիջում/Lunch (13 :30-15 :00)

Նիստ Դ/Session 4

Համանախագահներ/Co-chairmen : Պիտեր Քաու, Շահե վրդ. Անանյան/ Peter Cowe, Fr. Shahe Ananyan

1. **15:00 Վահան Տեր-Ղեւոնդյան**, «Իբն Լեւոն արքայատոհմը կամ Կիլիկիայի Լեւոնյանները» (Մաշտոցի անվան Մատենադարան) (**Vahan Ter-Ghevondyan**, *The Ibn Levon Dynasty or the Levonides of Cilicia*, Yerevan, Matenadaran).
2. **15:30 Գագիկ Դանիելյան**, «Հռոմկլայի հայրապետական աթոռի պատմության արաբական սկզբնաղբյուրները» (ՀՀ ԳԱԱ Արեւելագիտության ինստիտուտ) (**Gagik Danielyan**, *The Arabic Historical Sources of the Patriarchal See of Hromgla*, National Academy of Sciences, RA, Institute of Oriental Studies).

Ընդմիջում/Coffee break (16:00-16:30)

Ամփոփում/Closure 17 :00-17 :30

Մայիսի 29, Ուրբաթ/29 May, Friday

Նիստ Ե/Session 5

Համանախագահներ/Co-chairmen : Վահան Տեր-Ղեւոնդյան, Կլոդ Մուֆաֆյան/ Vahan Ter-Ghevondyan, Claude Moutafian

1. **10:00** **Էդուարդ Դանիելյան**, «Արցախի նշանակությունը Կիլիկիայի Հայկական թագավորության Արեւելյան քաղաքականության մեջ ԺԳ. դարի 40-ական թթ.» (ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ) (**Edouard Danielyan**, The Significance of Artcakh for the Oriental Policy of the Armenian Cilician Kingdom in the 40 cc. of 13th c., National Academy of Sciences, RA, Institute of History).
2. **10:30** **Samvel Grigoryan**, Levonkla I and Levonkla II castles of Armenian kingdom of Cilicia (Russia, Moscow) (**Սամվել Գրիգորյան**, Լեւոնկլա Ա եւ Լեւոնկլա Բ Կիլիկյան Հայաստանի ամրոցները, Մոսկվա, Ռուսաստան).
3. **11:00** **Շահե վարդապետ Անանյան**, «Հայ-լատին եկեղեցական հարաբերությունները Վարդան Արեւելցու նորահայտ երկի լույսի ներքո» (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին) (**Fr. Shahe Ananyan**, Armeno-Latin Relations in the Light of the newly discovered Work of Vardan Areveltc'i, St. Etchmiadzin).

Ընդմիջում/Coffee break (11:30-12:00)

4. **12:00** **Սեյրանուշ Մանուկյան**, «Ռումինահայերի՝ Մատենադարանին նվիրած № 9510 Ավետարանը» (ԵՊՀ, Հայ արվեստի պատմության եւ տեսության ամբիոն) (**Seyranoush Manukyan**, The Manuscript N 9510, offered by the Armenians of Romania to Matenadaran, Yerevan State University, Chair of the History and Theory of Armenian Art).
5. **12:30** **Սաթենիկ Չուգասզյան**, «Մ. Մաշտոցի անվ. Մատենադարանի թիվ 9422 Ավետարանի մանրանկարների արվեստը» (ԵՊՀ, Հայ արվեստի պատմության եւ տեսության ամբիոն) (**Satenik Choogaszian**, The Art of the Gospel Enlumineurs in Manuscript N 9422 of Matenadaran, Yerevan State University, Chair of the History and Theory of Armenian Art).

Ճաշի ընդմիջում/Lunch (13 :30-15 :00)

Նիստ Զ/Session 6

Համանախագահներ/Co-chairmen: Կլոդ Մութաֆյան, Ազատ Բոզոյան/ Claude Mutfian, Azat Bozoyan

1. **15:00** **Լիաննա Աղաբեկյան**, «Աշխարհիկ եւ հոգեւոր նվիրապետությունների փոխհարաբերությունները Կիլիկյան Հայաստանում հայոց թագավորության վերականգնման խնդրի շուրջ» (ՀՊՄՀ) (**Lianna Aghabekian**, The Relations of Religious and Secular Hierarchies on the Restoration of the Cilician Armenian Kingdom, Armenian State Pedagogical University).
2. **15:30** **Արարատ քահանա Պողոսյան**, «Հայրապետական Աթոռը Սսից Վաղարշապատ տեղափոխելու եւ նոր կաթողիկոս ընտրելու իրավական հիմքերն ըստ «Ազգապատում» եւ «Պատմութիւն Կաթողիկոսաց Կիլիկիո» աշխատությունների» (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին) (**Fr. Ararat Poghosyan**, The Canonical Principles of the Removal of Pontifical See from Sis to Vagharshapat according to “Azgapatoum” and “The History of the Catholicoi of Cilicia”, Mother See of Holy Etchmiadzin).

Ընդմիջում/Coffee break (16:30-17:00)

Ամփոփում/Closure 17 :00-17 :30